

MANEL QUERALT

Fora

(en estat de sense sostre)

Emboscall

© Manel Queralt i Utrilla
www.manelqueralt.net
© d'aquesta edició: Emboscall
C/ Camí Ral, 119, 3r-2a
08490 Tordera
www.emboscall.com
Dipòsit Legal: B--2011
ISBN: 978-84-92563-36-4
Primera edició: febrer de 2011

Ja que l'altre és com jo, si jo fos al seu lloc, no demanaria res millor que escapar d'aquesta indigència, per tant m'agafaria amb alleujament a qualsevol possibilitat de «sortir d'això» de manera duradora, i per tant la cosa ha de funcionar... Doncs, no, no funciona, la cosa no funciona mai, perquè precisament el seu desig inconscient (i de vegades conscient) no és el mateix que el meu.

PATRICK DECLERCK

És molt probable que el nostre objectiu més important no sigui descobrir què som, sinó refusar allò que som.

MICHEL FOUCAULT

Com un sac ple de pedres i de pluja
camine, vaig i vinc i mai no torne:
em perd enlloc i després no m'hi trobe
per la ciutat que no conec, funesta.
Com un sac ple de pedres i de pluja,
d'interrogants que ningú em contesta,
vaig pels carrers, vaig trucant a les portes
que se'm desfan, corcades, a les mans,
i veig buidor, veig estupor només.
Com un sac ple de pedres i de pluja
em busque en va, per mi mateix pregunte,
la casa on visc, i nungú em contesta
sinó jo sol, que erre en la resposta.
Com un sac ple de pedres i de pluja.

VICENT ANDRÉS ESTELLÉS

A la Fundació Arrels

.....

(Fins llavors no va saber realment
el sentit d'aquella paraula: *fora!*
Es quedà palplantat davant la porta
sense entendre com hi havia arribat.
S'apagà el llum del replà d'una vida.
Hi restà llarga estona i a les fosques,
mentre a *dins* se sentia el dia a dia.
Orfe d'espai vital, baixà en silenci
els graons del seu compte enrere cap
a un a *fora*, un vast i infinit a *fora*.)

.....

.....

(Intenta portar una vida normal,
però té sentiments contraposats
vers les persones del cercle més íntim.
Per què esdevé vergonya, la pobresa?
Quants més lligams s'arriben a tenir,
més dolorosa és la indiferència,
sobretot, i això és el més terrible,

els copets de compassió a l'esquena
dels amics, companys, de tota la vida.
Heus aquí que el teló dels vells costums,
el còmode teixit de les paraules
i dels gests quotidians amb els quals
Fora era un ésser social, s'aixeca
lentament i acaba per destapar
el rostre lívid de l'exclusió.)

.....
L'única solució que vaig veure,
és a dir, bé, que podia fer, em tiro
al carrer, em poso a dormir al carrer, no?

.....
(Fora no sap on anar ni on tornar,
vagareja tot seguint un programa
encara que no tingui cap sentit.
Convertir el perdre's en pura rutina,
una manera de mantenir un ordre
per inèrcia, pel seu propi pes,
que no requereixi l'esforç continu

i insuportable de seguir vivint.
S'entreveia d'una hora lluny que feia
temps que deambulava pels carrers.
Al principi, Fora dissimulava
el seu estat, perquè considerava
que ell no era com un d'aquells perduts:
«Diferent, molt diferent. Càgum déna!»
Hi havia alguna cosa en la manera
de caminar d'esma i en la manera
d'encorbar les espatlles endavant
que en mirar-lo intuïtivament
veies com estava més disposat
a rebre cops que no pas a donar-ne.)

.....
(Cercarà escalfor a les estacions
com les velles segudes a les sales
d'espera aprofitant dormir una mica
tant de temps com sigui possible abans
no les facin fora perquè la seva
presència i mala olor incomoden,

o com els passatgers extraviats
que esperen un vol inexistent
cap a una destinació oblidada.)

.....
.....

(Fora ha pernoctat a l'estació.
L'escala mecànica puja a poc
a poc i el viatge es fa interminable
per aquells que no poden avançar,
perquè un carro del súper els ho impedeix
«Jo no sé per què teniu tanta pressa.»
I a les bandes rostres baixen rabent,
angoixats, perquè ja voldrien ser
dins el vagó del metro que perdran.
A fora, de nou entre els edificis,
s'atura i alça el cap, mira a l'entorn,
però no veu què pot tenir importància.
Palplantat enmig de la plaça dubta
si serà capaç de tornar a guiar
la seva ment, si el seu cos l'obeirà

prest tal i com ho havia fet fins ara.

El cor bomba sang, però aquest impuls
no el durà enlloc, perquè són necessàries
aquelles forces perdudes fa temps.)

.....

Als matins sures enmig de corrents
de gent que circula pels carrers plens
i sorprèn la gran quantitat de rostres
rebutjats sense contemplacions,
un aïllament reflex que amb el pas
dels anys esdevé costum i defensa.
De cua d'ull, entre la gent, em cerco
i no m'hi veig, què s'haurà fet de mi?
De sobte, un dia, t'urgeix descobrir
algú concret que d'entre tants estranys
dugui als ulls la prova que encara ets viu,
si més no, que et tregui de la terrible
habitud de mantenir les distàncies.
Tan necessari és el contacte humà?

.....

(Per quin caprici sinuós el món
creat en el seu cap difereix tant
del situat a l'entorn? Entre ambdós
creix la percepció d'una distància
que amb el pas dels temps es farà insalvable.
Des del primer dia al carrer, l'esforç
per no desvincular-se esdevé inútil,
es malmet mentre va d'un món a l'altre:
ciutats diferents, però paral·leles.
I a poc a poc, o de cop, el camí
que les unia comença a esvanir-se:
Fora és una illa on moren veus perdudes
i els altres són un miratge ple d'ombres.
Encadenat al passat, per molt lluny
i molt ràpid que fugi, la cadena
que el lliga sempre es desplaçarà amb ell.
On és aquella força necessària
per créixer des de la pròpia essència,
transformar i assimilar el que és passat
i estrany, cicatritzar ferides fondes,

reconstruir el que va ser destrossat
i reparar tot esmenant les pèrdues?)

.....

(S'aixeca i no sap on anar, camina
d'esma i avança, perquè és el cervell
qui mana, qui dóna ordres i el controla.

Però sense voluntat vagareja.

No importa cap a on senyala el rumb
si a la ciutat o l'abisme... no importa.

Semblà que mai no podria sortir-se'n
i en aquells moments s'esfondrà el coratge.

S'obligà a no pensar, a no fer projectes

de futur, a mantenir-se allunyat

de qualsevol contacte, de tancar

la guàrdia per refusar el combat:

maneres de fer trampa amb el dolor.

I a mig camí del presentit abisme,

suraria més que no pas viuria

abandonat a dies sense rumb

i a records convertits en fantasies.

Aquell passat en el qual no pensava,
no tenia ni sabor d'enyorança,
però hauria volgut poder afegir
tot el que lamentava no haver fet
quan, llavors, a *dins*, encara podia.
Per a què li servia la memòria?
Es dissoldria en la seguretat
fictícia que dóna l'anar fent
sense pensar en el sentit de la vida?
Una ombra lluitant contra simulacres,
un somnàmbul que es veu a si mateix
caminar i que contempla els moviments
sense discernir ni la direcció
ni els impulsos de la seva raó.
Semblava que per primera vegada
sentia com el temps-verí el feria:
a la mirada i a la sang, cicuta.)
.....
(Comença a beure i és per por, per por
a viure al carrer i dormir al ras, nits fredes;

segueix mamant per enganyar la gana
i mitigar els pensaments que el torturen;
i acaba bevent tothora perquè
«maleït sia» no sap com deixar-ho.

Ebri, ensopega amb algú i l'aire s'omple
d'insults i de mirades plenes d'odi
capaces de tallar un cos a bocins.

No l'ha vist, però alça el puny i amenaça:
«Has tingut sort, cabró, perquè si t'enxampo...!»

Esdentegat, somriu mostrant les poques
dents empostissades que encara queden.

Veurem com l'alcohol és la tempestat
que esclata violentament i ofega
qualsevol indici de voluntat.

Què fa que aquesta despulla s'aferri
al bric de vi com si li anés la vida?

Perquè se sent culpable dels fracassos,
Fora creu que no es mereix ser feliç.

Preocupat, sempre cavil·la immers
permanentment en la infelicitat

i en idees negatives que li auguren
un futur tan nefast com el present.
Dubta que algun dia les coses puguin
millorar i ens anticipa el pitjor.
Crític, censura i jutja les persones
tan durament com ho fa amb si mateix.
Camina de ràbia pura ràbia,
i omple l'aire de renecs i impropis.
Encara que serpegi entre la gent,
l'intent d'atraure l'atenció és
inútil, perquè ara ja forma part
del mobiliari urbà, una cosa
–exigències d'un guió vulgar–
que amb el costum esdevé invisible.
Però les parets no saben de llàstima
i entre elles s'aniran passant els crits
fins que es perdin darrere qualsevol
cantonada o, més amunt, rebotats
contra els vidres fumats dels gratacels.)

.....

(Si s'apropés a la porta de casa
faria lentes les passes més ràpides,
les cames esdevindrien feixugues
i no seria capaç de pujar
—amb el cor bategant despietat—
davant el senyal de qualsevol *dins*.
Sap que fugiria lentament, sol,
rossegant aquesta frustració.
Què fer quan el passat no sap morir?)

.....

Els fills? Ni jo no els truco, ni ells tampoc.

Els saben més o menys on paro i bé...

no existeix... la relació és nul·la...

.....

(Escrivia amb el nas: tinta, saliva

i mocs, rastre que es podia llegir

per les voreres, parets i racons

de les ciutats on decidia viure.

Es gratava els collons d'un sexe eixut

i podia a merda, orins i semen.

Havia après a mirar sempre a terra,
recollir les burilles de tabac
i guardar-les, tresor preuat, al fons
de l'abric, en una capsa metàl·lica.
Si intuïa que algú s'acostava
per desfer-li l'entrellat de la seva
bruta història, marxava esbufegant
i es perdia entre laberint dels vius,
entre la gentada i les seves ombres.)

.....

Enlloc preguntaran per tu. Enlloc.

.....

Sempre pago puntualment el delme
de la gàbia infinita que habito
perquè expressament zelin i no en deixin
escapar lluny de la seguretat
—que sempre cal aconseguir de nou—
on enllà del captiveri em perdria.
Per guanyar-me el pa deixo que em violin
un, dos i potser tres cops, gran fortuna.

Pidolo menjar als pobres vianants,
als quals compadeixo la seva vida.
A mesura que els dies passen, sento
com el crepuscle amputa fraccions
de la meva vida, però això no
em fa sentir més lleuger, ans al contrari.

.....
.....

(De matinada l'home de la mànega
neteja les lleganyes als carrers
—restes humanes, excrements, orines—
perquè quan s'entrevegi l'ull diví
es presentin a la nova jornada
amb la cara neta i fresc el somriure:
màxim exponent de les bones formes.)

.....

(Pixats regalimen pels edificis,
sang grogosa i fètida que s'estén
pels laberints de les llambordes.
Miren i pensen que hi ha alguna cosa

en aquell engendrament que els provoca.
Pets, rots, bafarades etíliques,
roncs i accessos de tos interminables.
Acre olor, fastigós, insidiós,
pesada fetor envoltant com la brea
que es fixa a la gola i impregna la roba.
Sorolls i ferums que, avesats, ventilen
sense immutar-se: riquesa dels cossos.
Adaptat, formen part d'ell mateix
i no sent res, només els altres poden:
arrufaran el nas quan se li acostin.
Ferum d'orina, horrible, tan brutal,
que al principi es prova de respirar
amb anhelades superficials,
curtes, per no omplir-se els pulmons, però
l'ofec pel fàstic és inevitable.
Malgrat tot, el segueixen ensumant
com si volguessin constatar que put.
Enutjats, arronsen de nou el nas,
s'aparten, reneguen del sense sostre.)

.....
Algú em mira i tombo el rostre, no vull
mostrar-me, o potser sí, sí que voldria.
M'ho dic i m'ho repeteixo tantes
vegades, aquest estar-sempre-sol.

.....
(Examinar-lo seria un compliment
excessiu, una atenció innecessària.
Potser, i sent molt generosos, podríem
pensar que el mirariem de reüll.
Però, si afinéssim, arribariem
a constatar que, de fet, ni el veiem.
Per què lluitar contra aquest sentiment
de tristesa de saber-se invisible?
Si algú parla amb ell, Fora balbucejia
i intenta respondre a aquelles preguntes,
fent espetegar la llengua buscant
un mot que no sap trobar, que no arriba.
Es mossega el llavi, arrufa el nas, celles...
No el troba. Però immediatament

després d'abandonar aquella recerca
i centrar-se en una altra activitat,
llavors, llavors sí, li ve al cap i el troba.

«Percaces la paraula o ella a tu?»

S'encanta i perd el fil de la conversa.

Quan es distreu, llavors no sap tornar
i segueix parlant de forma inconnexa
paraules qualssevol, fugint d'estudi.)

.....

...bé, no realment, però sí... és clar...

no sé... així com ara... no sé... m'entens?

.....

(Dins la boira de la seva existència,
amb qui compartir el desig de parlar?

Veus escupen: carnet d'identitat,

el menjar i llit calents... No se'n refia.

Diu que sordeja, es fa l'orni i emmudeix.

Ell és no-res, ningú... o potser allò

que molesta, que es veu de tant en tant,

llençat a terra amb la dissort estesa.)

.....

(Empesten. Sempre empesten a greixum,
a peus, a tabac, a alcohol, a suat.

Empesten a odi, enveges i rancúnies
i es roben entre ells sense diferències.

Terroritzen els impeditos i febles.

Sotgen com a rates el son dels altres
per treure'ls les seves quatre misèries:
ampolles mig buides, bosses immundes
demencialment plenes de parracs
bruts i de diaris de fa mil segles.

Violen o es deixen prostituir
per quatre rals, cigarrets o mal vi.

Histriònics, ironitzen i amb boques
desdentegades es riuen de la vida.

Difícil no odiar-los, molt difícil.

Compadim-nos, perquè és un pobre home.

Necessita ajuda, la nostra ajuda.

Renega, perquè no vol que l'empaitin
i rebutja les ajudes perquè
posarien al descobert aquell

sentiment de sentir-se inferior.

«Fa mal reconèixer-se dependent.»)

.....

Per què hauria d'acceptar els seus favors

si més endavant, quan arribi el dia

de correspondre'ls, jo no ho podré fer?

Per què gastar les poques energies

en una promesa de benestar

material i de vida? La d'ells?

.....

Ja veus, moltes vegades, doncs no menjo.

Prefereixo prendre un tros de pa amb tota

tranquil·litat i de gust, que no anar,

doncs, a un menjador i... que si has d'esperar

molta estona, que si aquests immigrants

estrangers et fan *fora* de la cua,

que si et serveixen el menjar de pressa...

Sóc enemic de la paraula pressa,

que sé jo, fa temps que ja no tinc pressa,

ara és la meva manera de ser.

Però, jo ara vaig i em compro una llauna
de sardines i una barra de pa,
on els xinesos... i m'ho menjo aquí
mateix amb tota tranquil·litat, veus?

.....

(La cara malaltissa i esllanguida:

Fora és un espectre d'aquell qui fou.

Cal despullar-se per a la dutxa:

peus bruts, panxa bombada, músculs flàccids,

pit enfonsat i galtes emmagrides,

cos escardalenc, corbat i grisós.

Fugia de tot mirall que pogués

evidenciar la seva derrota.

Però, carícies d'aigua calenta

el cobrien de bondat infinita.

Per uns instants, vers la pluja d'afectes,

ulls clucs, damunt el rostre es concentrava

el centre d'un món i creia en *possibles*.

Tot era l'ara envaint espai i temps.

Amor de franc pel que només havia

d'entregar moments de debilitat,
perquè, caut, no abaixaria la guàrdia.)

.....
Sóc lliure i no deixaré el carrer.

Sóc diferent, diferent! Càgum déna!

Mai més sota sostre, mai més, sentiui!

.....
(Té compensacions la llibertat?

Es lliura dels amics, de la família,
ningú no diu què ha de fer ni a quina hora
s'ha d'aixecar ni cap a on ha d'anar
o si ha d'estar vuit hores treballant.

Ningú l'estressa. Les necessitats
supèrflues provoquen esclavatge.

Mal averany, perquè això són quimeres.

En els primers moments, dormir al carrer
va ser un pas difícil, dur i arriscat
però que l'alliberà –imaginàriament–
dels seus conflictes viscuts fins llavors.

És evident, però, que el carrer mata.)

.....
Enlloc preguntaran per tu. Enlloc.
.....

(Camina amunt i avall amb el seu carro
de la compra on hi va amuntegant fútils
andròmines i deixalles domèstiques.

Lligat a les seves possessions
és com si li anés realment la vida.

«I si en un futur les necessités?»

Fora és veu incapaç de distingir
què té valor de les escombraries.

No sabrà, però, rescatar els fragments
de si mateix, oblidats arreu on passa.)

.....
(Creua corrent un grupet de noies
despullades i una d'elles li llença
una fruita a les mans escardalenques
i marxen carreró enllà entre rialles.
Ell la recull dins la conca parada
i de pressa, dins de l'abric, l'amaga.

A la llodriguera, bastida amb quatre
cartrons, dessota la llum d'un fanal,
en secret, partirà aquella magrana
que en lloc de fruit-robins, donarà pedres:
res que tapi l'esvoranc de la fam.
De nou l'alcohol farà de substitut.
Els vianants retornen a les *llars*.
Borratxo de llum, el sol roig delira,
ensopega i cau rere els edificis.
A peu de gratacels, no hi ha crepuscles,
no cauen vels, sinó parracs nocturns.)

.....

(Baldat, Fora no pot més i es desploma.
Esquinçalls d'un mateix –desmembrat rostre–
dins el mirall d'un bassal olor a vòmit,
sota la llum de baix consum, taronja,
on les nits emanen del propi fàstic.
En el punt més àlgid de mitjanit,
no hi ha consentiments, tot són llicències.
Es despullen somnis com es despullen

persones que no es deixen violar
«avui em toca a mi, demà, potser a tu».

Als ulls es vitrifica, per a uns, l'èxtasi,
per a altres, la crua realitat.

Al carrer, ningú no es pot tancar amb clau.)

.....

(Potser el secret del terror resideix

en els detalls reals en el precís

instant que acompanyen l'agressió.

Potser no, potser el secret del terror

resideix en els malsons que de nit

sempre t'ensexampen amb el cul a l'aire

i per molt que vulguis plantar-los cara

una por horrible t'agafa l'esquena

i forceja amb tu i no deixa girar-te.)

.....

Putxa bagassa, malparida escòria.

Cuc fastigós, ets una merda, fas

pudor. Què es fa amb una merda com tu?

Que no ho saps? No contestes? No dius res?

Entoma aquest cop i aquesta puntada...

I ara què, eh? Què vols? No em provoquis!

.....

(Neix de ben endins, puja i es deslliga
una força que esdevindrà terrible,
emmetzinarà l'ésser fins al punt
que semblarà un possés, serà un possés,
convertit en un monstre furibund.)

.....

Jugàvem i se'ns en va anar la mà.

.....

(El dolor esgarrapat a dins, per fora,
convertit en una cosa deforme
a la qual cap identitat pertoca.
Desitja restar lluny del món terrible
on el temps estantís el tranquil·litza,
perquè no cal sentir ni respirar.
El real el vol treure de la seva
boira interior on tan bé s'hi sentia.
Es dorm malament al carrer, però

no vol ni sentir a parlar dels albergs
encara que freqüentment el despertin
el servei social, la policia,
o el malson del fred i dels robatoris,
o, sobre tot, la por a morir cremat.
Però, amb el pas del temps, tot s'ennuola,
se serveix d'aquesta confusió
per protegir-se d'una lucidesa
que li faria la vida insofrible.

La son emborratxa la vetlla amb vins
feixucs i du repòs a les parpelles.
Còmplices en el desencís, les nits
disfressen els fracassos, perquè marxin
desapercebuts cap a un fals oblit,
fals perquè res no escapa a la memòria.)

.....
.....

Com cada nit, ho he passat malament.
Esgotat, faig un esforç monstruós
per aixecar-me de terra, perquè

tinc la impressió que carrego amb mi
el pes de les llambordes enganxades
durant dies i nits dormits al ras.

Encorbada l'esquena pel pes, costa
respirar: duc el carrer a les espatlles.

.....

(Insegur, rígids el cos i la ment,
es regira amb moviments indecisos.

L'oprimeix el cor una mà invisible:
respir fatigós, malestar profund.

Sensació de perills imminents,
aquella por, real o imaginària,
davant la qual se sentirà impotent.)

.....

Cal que extirpi de soca-rel, l'angoixa,
que segueix allí on sempre: alterosa.

Se sap eviterna, enquistada al moll
de la meva existència. Se sap
poderosa, ben segura de si
mateixa, convençuda que sense ella

jo deixaria d'existir, però...

T'atreveixes a quequejar un però?

No aconseguiràs moure'm ni un sol

mil·límetre, ja ho veuràs. Així, doncs,

no et capfiquis, saps bé que això t'altera.

No, calla! Deixa'm en pau! M'ensarrones

amb la teva xerrameca, amb la teva

compassió, n'estic ben fart, voldria...

Voldries, què? No t'atreveixes, oi?

Com sempre. No et preocupis, t'entenc.

Creu-me, no hi ha cap altra sortida.

Confia, no hi insisteixis, no et maltractis.

No sé per què et costa tant d'acceptar-ho.

El millor és que les coses segueixin

com estan... Així m'agrada, bon noi.

Fa tant de temps que ens coneixem, tu i jo.

.....
El dolor només se sent quan es viu

i sempre és des de la solitud més

absoluta, però llavors, què volen

les veus que ressonen dins el meu cap?
Potser aquells que ploren, criden i xisclen
només són imaginacions meves?
Viatjo sense destí ni sentit.
Quan serà aquí l'infinit del meu temps?
Quanta més vida cal créixer i morir?
Ni la droga de la nit m'allibera.
Pels carrers arrossego la misèria
i als seus racons encongeixo el meu fred.
Sento les mans gèlides de la nit
escolant-se entre els parracs que ja són
pell de la mateixa pell, entumit
el cos, l'única llar que habito, es gebra.
Ni la droga de la nit m'allibera.

.....

(Què podria implicar no haver nascut?
En aquesta vida tan marginal
com la seva, què passarà demà?
I què va passar ahir o abans d'ahir?
Dins del cervell es barregen imatges,

dates, sensacions, experiències...

Quan es deteriora la memòria?

Confús criptograma de sentiments,
pensar és impossible: no reconèixer
el carrer on els objectes són obstacles
i les persones, vius impediments.

«Sovint em perdo dins de mi mateix.»

Fet a miques i amb l'energia justa
per poder valer-se per si mateix,
intentava aferrar-se inútilment
als records inútils d'un passat inútil
com qui persegueix focs follets de dies
perduts als aiguamolls de la incertesa.
Sense records, qui és, realment?)

.....

Enlloc preguntaran per mi. Enlloc.

El món és fred pels que ja no som vius.

Ens arrosseguem damunt les llambordes
cercant una esclatxa cap el subsòl.

I quan, quan serem engolits per sempre,

així com es beu, d'un glop, el vi amarg?

.....

(Tan sols és matèria consumida,
rosegat pels silencis i l'intent
d'emetre qualsevol crit, no és més
que una lamentació estrangulada.
Anorreats els sentits, perdut tot
contacte amb l'exterior, no esperava
ja cap altra cosa que un breu final.)

.....

De genolls seccionaré la terra,
un trau profund per llaçar-hi aquest llast
feixuc d'ossos i carn que m'acompanya
i que ja no reconec, sepultant-lo
sota les ruïnes de la misèria.
Per uns moments, potser només segons,
encara em serà permès d'escoltar
les passes dels qui trepitgin la meua
tomba improvisada i, llavors, sense aire,
engoliré el fang gris i putrefacte

de les clavegueres i en els darrers
instants caldrà que agraeixi la sort
d'haver-me permès morir d'una manera
discreta i en silenci: invisible.

.....

(La vida buida, el món buit, buida l'ànima.

Cares, gests i cases... inexpressius.

Fora, no sap qui estima o qui no estima.

Confós, ha deixat de saber estimar,

de saber com s'estima, de saber

percebre emocions i sentiments

amb els que reconèixer que s'està

estimant o procurant estimar.

Ha deixat de voler comprendre el món,

d'intentar comprendre's a si mateix.)

.....

¿Imaginar allò que podria ser,

rescindir contracte amb l'infortuni,

revoltar-me contra l'adversitat:

canviar aquest *fora* per un nou *dins*?

.....

.....
...bé, no realment, però sí... és clar..
no sé... així com ara... no sé... m'entens?
.....

Paraules annexes

Els nostres veïns del carrer

Salvador Busquets

Director de la Fundació Arrels

És un procés de lenta mort. En el primer nivell, la persona constata la impossibilitat de dur a terme els seus anhels més vitals: tenir una feina que permeti tenir cura d'un mateix i dels seus més propers, una llar, relacionar-se amb els altres (sense llar no hi ha intimitat, es perd la identitat).

Si passa el temps i la persona no rep ajut per superar la situació de sense llar, apareix un segon nivell més profund, que es manifesta en prendre consciència de la situació en què es viu, una situació de gran duresa i sovint injusta, però que no importa a ningú. Al costat de la pobresa econòmica, apareix la pobresa relacional: no ser res per a ningú.

Per últim, si malgrat el temps transcorregut, la persona continua al carrer, sentint impotència i desesperança, apareix el sentiment de culpa. La persona pren consciència de què està fent i s'està transformant en allò que no vol ser, fa allò que li varen ensenyar que no s'havia de fer: anar brut i fer pudor, convertir-se en un alcohòlic, no tenir cura de la salut, menjar del que es troba al carrer.

La culpabilització, quan es dóna, és un mecanisme pervers que té la capacitat de bloquejar els esforços

tant de la mateixa persona, com també de les persones i entitats que s'hi volen acostar, sorgeix en diferents moments del procés d'inclusió, quan s'ofereixen diferents possibilitats a canvi de petits compromisos (que la persona dubta si podrà mantenir), o les pors que apareixen quan es planteja el retrobament amb la família.

Impotència, desesperança i culpa són sentiments que, amb major o menor intensitat, acompanyen les persones que han viscut anys al carrer [...] acaba sent un problema d'exclusió.

Vides al descobert

Els mons viscuts del fenomen «sense sostre»

Elisabet Tejero i Laura Torrabadella

En una societat de productors l'ètica del treball és un mecanisme de control basat en el principi de la dignificació de l'ocupació independentment de les condicions que aquesta tingui. La moralitat i el sentit no es dipositen en la qualitat del treball, sinó en el progrés, i és sobre aquest pilar on es recolza el procés civilitzador d'Occident. Però què passa amb aquells que no s'adapten o que no poden participar en aquesta lògica productiva?

Què passa amb aquells que es queden al marge tant de la societat de productors com de consumidors? Bauman respon que estan exclosos d'una vida normal i experimenten sentiments de vergonya i de culpa que poden emergir en forma de ressentiment o malestar, o manifestar-se en forma d'actes agressius o autodestructius. [...] L'existència diària de les persones sense sostre està mancada d'estructura, el temps lliure ho envaeix tot però no sembla tenir cap fi i tampoc no hi ha capacitat d'aprofitar-lo. Paradoxalment, aquestes persones participen de la cultura del centre, qüestió que els fa augmentar el sentiment subjectiu d'insuficiència més l'estigma i la humiliació que això comporta...

però no deixen de ser consumidors *manqués*,
defectuosos, frustrats i exiliats interiorment.

El subjecte i el poder

Michel Foucault

Text procedent del web *Filosofia i pensament*,
de **Ramon Alcoberro i Pericay***

[...] una forma de poder que converteix els individus en subjectes, mot que té dos sentits: subjecte sotmès a l'altre per mitjà del control i de la dependència, i subjecte lligat a la seva pròpia identitat per mitjà de la consciència o el coneixement de si mateix; en tots dos casos, aquest mot suggereix una forma de poder que subjuga o subjecta.

És ben cert. Tanmateix, voldria remarcar el fet que el poder de l'estat –i aquí una de les raons de la seva força– és una forma de poder alhora globalitzadora i totalitzadora. Mai en la història de les societats humanes –ni encara en la vella societat xinesa– no ha estat trobada a l'interior mateix de les estructures polítiques una combinació tan complexa de tècniques d'individualització i de procediments totalitzadors.

Això obeeix al fet que l'estat occidental modern ha integrat, sota una nova forma política, una vella tècnica de poder nascuda de les institucions

* <http://www.alcoberro.info/planes/foucault6.htm>

cristianes. Aquesta tècnica de poder, l'anomenarem «poder pastoral».

No crec que hàgim de considerar l'«estat modern» com una entitat desenvolupada, amb menyspreu per als individus, ignorant qui són, o fins i tot que existeixen, sinó ben al contrari, com una estructura molt elaborada, dins la qual poden integrar-se els individus amb una sola condició: que hom assigni a aquesta individualitat una forma nova i que la sotmeti a un conjunt de mecanismes específics. En un sentit hom pot veure en l'estat una matriu de la individualització o una nova forma de poder pastoral.

[...] l'objectiu principal no és descobrir què som, sinó refusar, allò que som. Ens cal imaginar i construir allò que podríem ésser per tal d'alliberar-nos d'aquesta mena de «doble constrenyiment» polític que són la individualització i la totalització simultànies de les estructures del poder modern [...] el problema que se'ns planteja avui, ahora polític, ètic, social i filosòfic, no és d'intentar alliberar l'individu de l'estat i de les seves institucions, sinó d'alliberar-nos nosaltres de l'estat i del tipus d'individualització que hi va lligada. Ens cal promoure noves formes de subjectivitat tot refusant el tipus d'individualitat que se'ns ha imposat durant segles.

Notes

- pàg. 6, vers 6 començant pel final: Versos inspirats en *Viaje sin distancia*, de Jana Leo de Blas.
- pàg. 13, vers 2: Versos inspirats en *La casa de la luna. Vivir en la calle*, d'Arrels Fundació.
- pàg. 15, vers 5 començant pel final: Versos inspirats en *La pesta* d'Albert Camus.
- pàg. 19, vers 2: Vers inspirat en *Llibre del desassossec*, de Fernando Pessoa.
- pàg. 20, vers 1: Versos inspirats en *Treball batxillerat* de Gemma Cirera.
- pàg. 21, vers 4: Versos inspirats en *El revés y el derecho*, d'Albert Camus.
- pàg. 25, vers 1: Versos següents inspirats en texts i idees extrets del magnífic llibre *Les naufragés -Avec les clouchards de Paris* de Patrick Declerck (2001). Versió castellana *Los naufragos* editat per l'Asociación Española de Neuropsiquiatria (2006).
- pàg. 26, vers 2: Versos inspirats en paraules de Manuel Pérez Hinojosa extretes del llibre *A ciegas. Mil historias de la calle*, de Mònica Sánchez.
- pàg. 26, vers 9 (sense comptar les ratlles de punts): Versos inspirats en paraules de persones en estat de sense sostre extretes del llibre *Personas*

Sin Techo en Madrid -Diagnostico y Propuestas de actuación, de Pedro José Cabrera i Mª José Rubio (2003).

pàg. 28, vers 6 (sense comptar les ratlles de punts):
Versos inspirats en paraules d'Antoni Fontanet Biosca recollides al text *Els senyors de la ciutat*, de Mercè Molist.

pàg. 28, vers 5 començant pel final: Versos inspirats en *Personas Sin Techo en Madrid -Diagnostico y Propuestas de actuación*, de Pedro José Cabrera i Mª José Rubio (2003).

pàg. 31, vers 5: Versos inspirats en paraules d'Antoni Fontanet Biosca recollides al text *Els senyors de la ciutat*, de Mercè Molist.

pàg. 32, vers 8 (sense comptar les ratlles de punts):
Mort d'una dona en estat de sense sostre cremada a Barcelona a mans d'uns joves que van assegurar que «se'ls en va anar la mà» i que «no volien fer tant de mal». Per què uns joves aparentment equilibrats i integrats es poden comportar amb tanta violència i crueltat? (desembre de 2005).

pàg. 36, vers 8: Versos inspirats en *Llibre del desassossec* de Fernando Pessoa.

pàg. 37, vers 8: Versos inspirats en paraules extretes del bloc (<http://miquelfuster.wordpress.com>) del dibuixant de còmics Miquel Fuster, que va passar 15 anys al carrer.

- p. 39, vers 5 (sense comptar la ratlla de punts): Idea extreta del *Llibre del desassossec*, de Fernando Pessoa.
- p. 39, vers 3 comptant pel final: Idea extreta del llibre *Vides al descobert –Els mons viscuts del fenomen «sense sostre»*, d’Elisabet Tejero i Laura Torrabadella: «[...] és recuperar-se, anar cap a endavant després d’una malaltia, un trauma o un estrès, és vèncer les proves de la vida, és a dir, resistir-les primer i superar-les després, per continuar vivint el millor possible.» (Manciaux)

AGRAÏMENTS

A Joan Carles Martínez Compte, Mònica Sitjà Bayona, Pilar Carazo Linares, Olga Garcia Guixé, Fundació Arrels, Elisabet Tejero, Laura Torrabadella i Jesús Aumatell.

Imprès a Tordera.
Febrer de 2011.